

„Stačilo by vyplnit takový malý formulář a potvrdit, že jsem na pokraji nervového zhroucení, a poslat to na velitelství skupiny. Doktor Stubbs přece chlapcům ze své perutě potvrzuje v jednom kuse, že nemají lítat, tak proč byste to jednou nemohl udělat i vy?“

„A co se s těmi lidmi stane, když doktor Stubbs doporučí, aby už nelítali?“ opáčil doktor Daneeka s úsměškem. „Ani se nenadějí a letí na další bojovou akci. A on se může jít bodnout. Jistě, můžu vyplnit ten formulář a zprostit vás lítání. Ale má to háček, který nám pak pořádně zamotá hlavu.“

„Hlava XXII?“

„No ovšem. Když vás vyřadím z operačních letů, musí to odsouhlasit skupina, a skupina to prostě neschválí. Pošlou vás zase z fleku rovnou do vzduchu, a kde já pak budu? Na cestě do Tichomoří, nejspíš. Nikoli, pěkně děkuji. Nebudu kvůli vám nic riskovat.“

„Nemělo by se to přece jenom zkusit?“ naléhal Yossarian. „To se vám tady na Pianose tak líbí?“

„Pianos je strašná. Ale je lepší než Tichomoří. Neměl bych nic proti tomu, kdyby mě poslali do nějaké civilizované oblasti. Ale v Tichomoří jsou jenom džungle a monzuny. Shnil bych tam.“

„Tady taky hnijete.“

Doktor Daneeka popuzeně vyletěl. „Jo? No, aspoň vyjdu z téhle války živej, což se vám asi nepodaří.“

1. O co žádá Yossarian doktora?
2. Jak se k tomu doktor staví?
3. V jaké době se děj odehrává? Doložte na ukázce.
4. Projevuje se Yossarian jako klasický hrdina? Svou odpověď zdůvodněte.
5. Určete, jaký prostředek je v ukázce použit: alegorie, absurdita, refrén, parodie, gradace.
6. Co myslíte, že znamená pojem Hlava XXII?
7. Najděte v textu frazeologické obraty.
8. Zdůvodněte, proč se v prvním souvětí píše před spojkou a čárka.
9. Charakterizujte jazykovou stránku. Najděte slova obecné češtiny, uveďte jejich spisovnou podobu.
10. Uveďte vlastní jména.
11. Najděte slova cizího původu.
12. Jaké významy má slovo perut'?
13. Jakou formu ukázka používá? Vyberte z možností: drama, diskuse, dialog, interview, monolog. Odpověď vysvětlete.

Odpovědi:

1. Aby ho uznal neschopným dalšího létání, a tedy boje.
2. Doktor odpovídá, že i kdyby to udělal, nebude to mít žádný smysl, protože Yossariana pošlou znovu létat. A je pravděpodobné, že doktora potrestají tím, že ho přeloží do Tichomoří, které nepovažuje za civilizovanou oblast.
3. Odehrává se ve 2. světové válce. Hovoří se o bojích v Tichomoří.
4. Ne, Yossarian není vlastenec, nechce bojovat, chce z války utéct a zachránit si holý život.
5. Absurdita.
6. Hlava XXII označuje vojenský paragraf. Voják může podle něj požádat o propuštění z armády jen tehdy, je-li blázen. Uvědomuje-li si ale, že je blázen, je vlastně normální, takže nemůže být propuštěn.
7. Jsem na pokraji zhroucení, může se jít bodnout, má to háček, zamotá nám hlavu, pošlou Vás z fleku do vzduchu, shnil bych tam, hnijete tady, popuzeně vyletěl, vyjdu z války.
8. Jedná se o souvětí souřadné, mezi druhou a třetí hlavní větou je vložena věta vedlejší, proto musí být oddělena čárkami.
9. Autor užívá spisovnou češtinu, ale také obecnou, což dokládají frazeologické obraty i tvary slov: lítat, nelítali, lítání, jo, živej. Spisovně: létat, nelétali, létání, ano, živý.
10. Stubbs, Daneeka, Tichomoří, Yossarian, Pianosa.
11. Formulář, doktor, operačních, riskovat, civilizované, džungle, monzuny.
12. Ptačí křídlo. Oddíl letectva.
13. Dialog. Jedná se o rozhovor 2 nebo více lidí. V ukázce mezi doktorem Daneekem a Yossarianem.

Seznam literatury:

HELLER, Joseph. Hlava XXII. 1. vydání. Praha: BB ART, 1999. ISBN 80-7257-097-8. Strana 187- 188.